

Fler perspektiv på rasism utifrån webbutbildningens ljudberättelser

Ett diskussionsmaterial om rasism inom hälso- och sjukvården.

1. Bakgrund	1
2. Ljudberättelse: "Om jag inte sköter mig"	4
2.1 Ytterligare underlag	4
2.2 Reflektionsfrågor	4
3. Ljudberättelse: "Då säger vi så"	2
3.1 Ytterligare underlag	2
3.2 Reflektionsfrågor	2
4. Ljudberättelse: "Det skulle lika gärna kunna hända mig"	3
4.1 Ytterligare underlag	3
4.2 Reflektionsfrågor	3

1. Bakgrund

Detta material har tagits fram som en del av en utbildningssatsning om rasism, socioekonomi, segregation och hälsa i Region Västerbotten som finansierats av statsbidrag från Delegationen mot segregation.

Diskussionsmaterialet är tänkt att användas i arbetsgrupp efter genomförd webbutbildning. De ljudberättelser som hänvisas till i detta material finns i kursrummet [Jämlik sjukvård – en webbutbildning om rasism och likvärdigt patientbemötande](#) på Lärande region. Berättelserna är inlästa av skådespelare men är inspirerade av verkliga händelser och baserad på forskning.

I diskussionsmaterialet kommer ni att få hänvisningar till ytterligare studier och rapporter som ni behöver läsa kortare utdrag ur för att kunna diskutera vidare.



2. Ljudberättelse: ”Då säger vi så”

I berättelsen fick du träffa Soraya, en äldre arabisktalande kvinna, som efter en del krångel med den automatiserade telefonsvararen trodde att hon hade lyckats boka tid för att bli uppringd av hälsocentralen. Soraya kände sig orolig eftersom hennes ena hand värkte.

Nu kommer ni att få möjlighet att fördjupa er i fler aspekter av berättelsen med hjälp av ytterligare underlag samt frågor för reflektion.

2.1 Ytterligare underlag

Läs punktlisorna om personals motiveringar till att använda och inte använda barn och anhöriga för att översätta på sida 41-42 i Socialstyrelsens rapport från 2018:

[Barn och andra anhöriga som översätter och medlar inom socialtjänst och hälso- och sjukvård](#)

Utdrag ur rapporten:

”Ur ett samhällsperspektiv leder inte användandet av barn och anhöriga istället för tolk bara till att brukare och patienter riskerar att inte få adekvat behandling och vård. Det leder även till diskriminering, vilket gör att tilliten till samhället på längre sikt kan försvagas och därmed undergräva möjligheten för social sammanhållning och integration.”

2.2 Reflektionsfrågor

- Diskutera hur ni tror att Soraya upplevde den situation som beskrivs i ljudberättelsen.
- Utifrån ljudberättelsen och Socialstyrelsens rapport, diskutera hur Soraya får sin rätt till tolk uppfylld.
- Reflektera utifrån din profession/professionella roll – vilket ansvar har du som hälso- och sjukvårdspersonal? Hur kan ni skapa rutiner och arbetssätt som säkerställer rätt till tolk?

3. Ljudberättelse: "Det skulle lika gärna kunna hända mig"

I berättelsen fick du träffa Amat som berättade om en situation då hans granne och nära vän Lamin behövde akut sjukvård. Amat och Lamin har liknande livssituationer med småbarn och med större delen av släkten bosatta i Gambia. När händelsen sker är Lamin ensam hemma, och Amat är först på plats för att se vad det är som har hänt Lamin.

Nu kommer ni att få möjlighet att fördjupa er i fler aspekter av berättelsen med hjälp av ytterligare underlag samt frågor för reflektion.

3.1 Ytterligare underlag

Ljudberättelsen är till stora delar byggd på en verkliga händelse som inträffade i Västra Götaland under 2018. Detta fall har varit uppmärksammat i media och Diskrimineringsombudsmannen stämde Västra Götalandsregionen för diskriminering.

Läs gärna mer i [Diskrimineringsombudsmannens dom mot Västra Götalandsregionen](#). Observera att dokumentet innehåller detaljerade beskrivningar av förloppet som kan vara obehagliga att ta in.

Utdrag ur stämningsansökan:

"Av de utredningar som har gjorts framgår det alltså att undersökningen och behandlingen av A. A i hans hem avvek från vad som är brukligt vid de symtom han uppvisade. Ambulanspersonalen utgick från att A. A spelade sjuk, man undersökte inte hans pupiller, man negligerade uppgifterna om att han hade kräcks, man försökte sätta honom upp utan att stabilisera hans nacke, man bar inte ut honom på en bår utan släpande honom i stället upprätt till ambulansen. Den diagnos om kulturell svimning och spelad medvetlöshet som ställdes av C. C saknade medicinsk grund."

3.2 Reflektionsfrågor

- Reflektera kring de begrepp som personalen använder i sin medicinska bedömning, tex kulturell svimning.
- DO beskriver i sin stämning hur även patientens fru diskrimineras som såväl kvinna som muslim. Diskutera och identifiera hur diskrimineringen mot frun sker.
- Reflektera utifrån din profession/professionella roll - hur kan en situation som denna där utgången blir den värsta möjliga förhindras?

4. Ljudberättelse: "Om jag inte sköter mig"

I berättelsen fick du träffa Sandra som är mamma till Esme. De var hos tandläkaren för att undersöka dotterns tänder. Men besöket tog en obehaglig vändning när Sandras romska bakgrund lyftes som orsak till Esmes tandhygien.

Nu kommer ni att få möjlighet att fördjupa er i fler aspekter av berättelsen med hjälp av ytterligare underlag samt frågor för reflektion.

4.1 Ytterligare underlag

Läs kapitel 6.4.2 Barns röster på sida 23-24 i Barnombudsmannens årsrapport från 2020: [Dom tror att dom vet bättre](#).

Utdrag ur rapporten:

"Barnen beskrev fördomar och mobbning i skolan på grund av tillhörighet till en minoritet: "Då ville den där läraren göra en samisk afton, där vi, alltså jag, ska springa runt i vår, vad säger man, folkdräkt eller vad fan det heter, som cirkusdjur, och typ bjuda på renkött för att dom ska sluta kalla oss l*ppjävlar" berättade ett av barnen.

Segregation och upplevd rasism togs upp av flera barn som ett problem i Sverige: "Man känner sig liksom som att man inte tillhör Sverige, eller så här, man, alltså bara för att man inte ser svensk ut eller så. Min kusins vän blev nedslagen för att hon är mörkhyad. Det är jättemycket såna grejer, att om man är till exempel mörkhyad, du ska inte behöva gå runt och vara rädd för att någon ska typ attackera en eller göra något taskig" berättade ett barn."

4.2 Reflektionsfrågor

- Diskutera hur ni tror att Esme upplevde den situation som beskrivs i ljudberättelsen.
- I barnkonventionen slås det fast att barn ska respekteras "utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt." På vilket sätt upplever ni att Esmes rättigheter respekteras eller inte respekteras i ljudberättelsen?
- Reflektera utifrån din profession/professionella roll - hur kan detta förhindras? Är det möjligt att göra på andra sätt?